

Nézzetek Jézusra!

Lekció: Zsolt. 8.
Textus: Zsid. 2.5-18

2012. szept. 23.
Gazdagrét

Szabadulás a (halál)félelemből

A Zsidókhöz írt levél igehirdetője a mai szakaszban különösen érzékenyen ponton közelít hallgatóihoz: a halálfélelmet nevezi néven. Ami ma sokunknak talán nagyon távoli, általános téma, az a Rómában élő zsidókeresztényeknek a Kr.u 60-as évek vége felé félelmetes kilátás. A Néro császár alatt fellobbanó keresztényüldözések következtében a gyülekezet egyes vezetői mártírhalált haltak, és nem tudhatják, hogy az üldözés egy hulláma mikor éri el őket. Mi fog történni velük? Hogyan fogják kibírni a szenvedést? Mit kezdenek a fájdalommal? A szerző előtt is ezek a kérdések vannak. Hogyan erősítheti meg őket az evangélium? Hogyan nyerhetnek erőt, vigasztalást, bátorítást, hogy ne tagadják meg azt a Jézust, akinek követői lettek? Hogyan jöhet közel hozzájuk a Szabadító Isten?

Az előző szakaszban a Fiút, Jézust úgy mutatta be, mint aki örökkévaló és nem változó király, aki isteni hatalommal uralkodik. Isten Fia, aki nem fogható angyalokhoz, vagy más közvetítőkhöz Isten és ember világa között. Előtte borul le minden mennyen és földön. Csak idő kérdése, hogy mikor lesz uralma teljessé a világban, mikor vettetnek alá végleg ellenségei. Most azonban más oldalról állítja eléjük Jézust. Ha korábban isteni dicsőségét hangsúlyozta, most úgy látjuk, mint aki emberként, testvérként egészen közel jön hozzánk. Aki együttérez velünk. Aki ismer minket. Aki a mi világunkba lép be, a mi halálunkat halja meg, hogy oda belépve szabadulást hozzon a halálfélelem rabságától. Lássuk hát, mit mond 1. az ember félelméről, 2. Jézus személyéről, 3. és a szabadulás módjáról.

I. Az ember félelmének oka: nem ő uralkodik

Korábban említettem, hogy a szerző ószövetségi szakaszokat választ, és azoknak üzenetével erősíti, bátorítja hallgatóit. A mai részben a – lekciónban olvasott – 8. zsoltárt idézi. A zsoltáros csodálattal teli hálával beszél az emberről, akire Isten gondot visel, akivel törődik, és akit úrrá tett a teremtett világon, saját alkotásain. Nyilvánvaló, hogy a zsoltáros a teremtéstörténetre visszatekintve magasztalja Istent mindezért. Ami nekünk most fontos ebből, hogy az ember uralkodásra teremtett lény. Ez az „uralkodás” nem leigázás, nem kizsákmányolás; Isten rendjében harmónia és együttműködés. A teremtett világ művelése, alakítása, formálása, és őrzése. Olyan kontroll, amelynek nyomán szépség és rend fakad, élet és szabadság terem, és amelynek megélése által a világban otthon vagyunk, és igazán kibontakozik számunkra, hogy mit jelent embernek lenni. Az ember arra hivatott, hogy uralkodjon.

De az ember nem uralkodik; nem jól uralkodik, ahol teheti, és közel sem gyakorolhatja ezt a megbízást olyan egyértelműséggel, amint a zsoltáros felidézi. „Mindent lába alá vetettél” – mondja, és mi visszakérdezzük: és a gyógyíthatatlan betegségek? A kiszámíthatatlan természeti katasztrófák? A balesetek? Az embertelen császárok, diktátorok... ? Az üldözések? Igen, az ember minden ereje arra irányul,

hogy uralkodjon, azaz hogy irányítson, hogy kontroll alatt tartsa a folyamatokat, hogy ismerete – a technika és a tudomány – által legyőzze mindazokat az erőket, amelyek ellenségesek egészségére, életére, békéjére nézve. Ugyanakkor miközben óriási eredményeket értünk el, valamint ma gyorsabban és hatalmasabban fejlődünk a technika és tudomány területén, azaz a kontroll gyakorlásának a területén, mint bármikor korábban, nem csökken a káosz és félelem érzete. Sőt, mintha éppen az ellenkezője történne: „*A technika megállás nélkül halad előre és mind ragyogóbb eredményeket ér el; a nyugati regény, a dráma és általában az irodalom azonban tele van nihilizmussal és reményvesztettséggel.*” (Newbigin, *Evangelium a pluralista világban*, 271) Ez pedig káosszal és szorongással, félelemmel jár. Hiszen nem tartjuk kézben a dolgokat, pedig arra teremtettünk, hogy uralkodjunk. De ez a fajta harmónia, egység, a világ jó művelése és őrzése nincs többé. Uralkodni akarunk, és nem tudunk; ha meg valami felett mégis hatalmat gyakorlunk, akkor is félünk. (Milyen érdekes, hogy a legnagyobb diktátorok, akik magukat istennek tartották, voltak egyben a legparanoiásabb emberek is. Soha nem érezték magukat biztonságban.)

„*Micsoda az ember, hogy gondolsz rá, vagy az embernek fia, hogy gondod van rá? ... Dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg, mindent lába alá vetettél*” – hallják a jól ismert sorokat a római zsidókeresztények. De mit kezdenek vele akkor, amikor az ember nem uralkodik, amikor ők nem urai a helyzetnek, amikor ki vannak szolgáltatva? Amikor egy örült császár, Néro uralkodik, és ez nem békét, hanem rettegést szül... Micsoda az ember?! – kérdezhetik. Hogyan hallják, olvassák ezt, amikor éppen őket vetik mindenek lábai elé, amikor rajtuk taposhatnak a gyalázók, amikor még a vadállatoknak is alá vannak vetve a vérgőzös cirkuszban? E valós kérdések között igehirdetőnk egy másik olvasatát adja a 8. zsoltárnak.

II. Jézus: az ember, aki uralkodik

Mi is ez a másik olvasat? Röviden: amit a zsoltár általában az emberről, az emberiségről mond, azt szerzőnk egy váratlan fordulattal Jézusra alkalmazza. Igen kreatív módon teszi ezt. Az eredeti zsoltárban azt olvassuk az emberről, hogy „*kevéssel tetted őt kisebbé Istennél, dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg...*” (Zsolt 8.6), szerzőnk pedig így idéz: „*rövid időre kisebbé tetted őt az angyaloknál, dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg...*” Az egyik arról szól, hogy azzal, hogy Isten az embert úgy alkotta, hogy uralkodjon teremtményein, csak egy kevéssé tette kisebbé magánál. A másikban a „kevéssel” kifejezésből „rövid időre” lesz, az Istenből angyalok, az emberből/emberiségből pedig Jézus. Azaz Jézus egy kevés időre kisebbé lett az angyaloknál. Miről beszél? Arról, hogy az örökkévaló Fiú - aki feltétlenül nagyobb az angyaloknál - Jézusban emberré lett, emberként kivégezték. Rövid időre kisebbé lett – de a halál elszenvedésén keresztül méltóságot és dicsőséget nyert, és uralkodik. Róma városában az üldözött keresztények azzal szembesülnek, hogy ami kérdéses és kétséges a tapasztalatukban – ti. hogy az ember uralkodik – az mégis igaz egy különleges emberben, Jézusban. E különleges emberben pedig még különlegesebb módon lesz igaz: „*Isten kegyelméből mindenkiért megízlelte a halált.*” A szenvedésen, az üldözésen, a mártírhalálon keresztül nyerte el azt, amit Isten a zsoltárban mondott: „*mindent lába alá vetettél.*”

Mit kezdünk ezzel a magyarázattal? Kimagyarázás? Megmagyarázás, csűrészavarázás? Nagyon „kreatív” a szerző? (mint egy „kreatív” könyvelő...?) És a kérdés, amely olyan gyakran kérdés a keresztény hittel ismerkedő embernek: megbízható-e a Biblia? Számunkra, mai emberek számára a pontos idézés a tudományos munka egyik legelemibb alapfeltétele. Ha valaki nem pontosan idéz, annak munkája csapnivaló. Itt, ahogy mi kapjuk ezt a tartalmat, a Biblia idézi a Bibliát: látszólag nagyon pongyolán. (És akkor arról még nem is beszéltünk, hogy szerzőnk így vezette be az idézetet: „*valahol valaki így tett bizonyosságot*”). Mit mondjunk erre?

Amit olvasunk, nem a modern tudományosság elmúlt 200 évben kialakult szempontjait követő dokumentum, hanem első századi keresztény ígehirdetés. Arra a feltételezésre épülő magyarázat, hogy az Ószövetségben (a 8. zsoltárban is) Isten szólt. Ebben egyek zsidók és keresztények; Isten szólal meg az igében, Isten önmagát közli, jelenti ki a beszédében. Ugyanakkor azok, akik Jézus követői lettek, azt vallották, hogy Isten a legteljesebben és legtökéletesebben a Fiúban, Jézusban szólt. Ő az örök szó, az Ige, aki testté lett, emberré lett, közénk jött. Sőt, meghalt és feltámadt. És ezért minden isteni szó rámutat; minden korábbi kijelentésnek ő a kezdete és célja, ő a mértéke. És ezért minden korábbi bibliai szakasz legigazabb, a természetéhez leghűségesebb értelmezése Jézus Krisztusra nézve kell hogy történjen. Ez szerzőnk magyarázatának belső logikája. Ennek a magyarázatnak van nyelvi oldala is (az Ószövetség görög változatát használja, amelyben „Isten” helyett „angyalok”-at olvasunk, és ez a fordítás lehetséges), de sokkal fontosabb a teológiai üzenete. Hiszen nem elcsalja azt, hogy az ember uralkodik, hanem bemutatja, hogy az ember ezt a célját, ezt a küldetését, ezt a megbízását Jézusban, Jézuson keresztül fogja elérni.

Hogyan? Mi köze lehet a keresztényeknek Néró Rómájában Jézus halála után harminc egynéhány évvel, és nekünk, ebben a városban az esemény után 2000 évvel ahhoz, hogy a szerző szerint Jézusban érhetünk célt, Jézusban, Jézus által fog az ember uralkodni, és így a világban a helyére kerülni? Hogyan kapcsolódunk ahhoz, ami Jézussal történt?

Jézus, az ember, az üdvösség fejedelme, mondja. A szabadulás, a helyreállított élet kezdeményezője, vezére. A „fejedelem” szó vezetőt jelent, aki nem magában van, nem egyedül áll a szabadítás ügyében: „*számtalan fiát vezet dicőségbe*”. Jézus, az ember – az értünk való halálon át - uralomra jutott, de ez nem egyszemélyes történet. Ő nem az a hős, aki kiharcolta magának a dicőséget, az uralmat, hogy majd más is tegye meg, ha bírja. Ő nem az, aki azért tesz valami hatalmasat, hogy bekerüljön a guinness rekordok könyvébe, és ott „uralkodjon a dicőségben”, amíg nem jön egy még nagyobb hős, aki még extrémebb teljesítményével ledönti a trónjáról. Ő sokkal inkább az a hős, aki belép a helyzetünkbe, azonosul velünk, megismeri a nyomorúságunkat, majd előttünk elmegy, hogy „*mindenkiért*”! megízlelje, átélje a halált; sőt, feltámadásával legyőzze azt, hogy azután úgy üljön a győztesnek járó helyre, az uralomba, hogy egy hatalmas sereget vezet be oda. És mi ezt a hőst látjuk. Azt még nem látjuk, sem Rómában, sem Gazdagréten vagy Budapesten, hogy minden az ő uralma alatt van; de őt magát láthatjuk. És akinek megnyílnak szíve/lelke szemei arra, hogy Jézust így lássa – ezt nevezi a Biblia hitnek – az magát is másképpen látja. Akkor már nem csak Róma van és Néró, gyalázat és félelem, üldözés és rettegés; akkor már nem csak Budapest és küszködés, kudarc és fájdalom, félelem és magány; akkor egy hatalmas közösség van,

amely minden nehézségen keresztül a dicsőségbe, az uralomba tart. És akkor lehullanak a halálfélelem bilincsei. Hogyan lesz ez valóság? Hogyan születik meg bennünk Jézus uralmának a gyümölcse? Hogyan tesz szabaddá a félelemtől az, aki uralkodik, minket, akik nem uraljuk az eseményeket?

III. Szabadulás a (halál)félelemtől

„Mivel pedig a gyermekek test és vér részesei, ő (Jézus) is hozzájuk hasonlóan részese lett ezeknek, hogy halála által megsemmisítse azt, akinek hatalma van a halálon, vagyis az ördögöt...” Jézus azonosult velünk. Chrysostomos, a negyedik században élt egyházatya írja: „Amint az orvos, bár nem szorul rá, hogy a beteg részére készített ételt megkóstolja, mégis a beteg előtt megteszi, hogy így beszélje rá arra, hogy azt bizalommal magához vegye, hasonlóan mivel minden ember fél a haláltól ... ő maga kóstolja azt meg, bár neki nem kellett volna...” (In: Witherington, 139.) Hogyan születik meg hát ez a közösség a mi oldalunkról? Még ha el is fogadjuk, hogy értünk, helyünkben tette, hogyan létesül ez a kapcsolat bennünk? Úgy, hogy Jézus megszólít: „Mert a megszentelő és a megszentelt mind egytől származnak, ezért nem szégyelli őket testvéreinek nevezni.” A szónak, amely elér, hatalmas ereje van. A szó közvetít, a szó (jó szó) összeköt, összekapcsol, felemel. Gondolj arra, amikor valaki – talán váratlanul – megszólított, és valami olyat mondott neked, ami szárnyakat adott. Ami erővel töltött el. Ami visszaadta az önbizalmad, helyreállította reménységed, betöltött örömmel. Lehet, hogy semmi új információ nem volt ebben, de az, aki mondta, amikor mondta, és ahogy mondta, mindent megváltoztatott. Vagy gondolj arra, akitől már oly régóta várod az ilyen típusú szót. Elepedsz érte... Jézus, az üdvösség fejedelme, aki értünk halt meg, azt mondja nekünk, akikért tette; aki feláldozta magát, azt mondja azoknak, akik miatt ez történt: testvérem vagy. Barátom vagy. Részesem vagy. Ismerlek, értelek, szeretlek. Óriási a szakadék? Nem! A közösség, a részesedés az óriási. Felfoghatatlan szakadék és távolság? Nem! Felfoghatatlan azonosulás és közelség. Testvérem vagy...

Amikor ez elér, akkor érkezik el a félelmekből való szabadulás: „hogy ... megszabadítsa azokat, akik a haláltól való félelem miatt egész életükben rabok voltak...” Hadd világítsam meg a szabadítás természetét és lényegét. Szemben a fejlődéssel, az önmegváltással, a szabadulás a nagyobb felől megy a kisebb felé. Az önmegváltás útja a kisebb felől próbálkozik a nagyobb felé. Mi ennek a jelentősége? tedd fel a kérdést magadnak: mitől félek igazán? A legtöbben nem a halált nevezzük meg. Félnék a gyerekek bukásától, az állásunk elvesztésétől, XY újabb megjegyzéseitől, a főnökünk gúnyától, a pénztelenségtől, az egyedül maradáستól stb. A fejlődés vagy önmegváltás útja, hogy valamilyen módszerrel, valamilyen technikával legyőzöm ezt a félelmet. Legyőzöm, hogy rettegek attól, hogy a gyerekem négyest kap matekból, vagy hogy holnap beszélnek a suliban. De mindjárt ott a következő akadály: a matek négyestől már nem félek, de a betegségtől igen. A beszólást már túlélem, de ha a szerelmem elhagy, azt nem. Ezt is le kell hát győzni... Értjük, miről van szó a kisebbtől a nagyobb irányába. A végén eljutok a létemig, a lét-félelméig, a halálfélelemig. És ha nagyon erős vagyok, és nagyon jó ideológiát kapok hozzá, talán még ezt is legyőzöm. Már nem félek ... persze ettől még ugyanúgy meghalok. Ez a fejlődés/önmegváltás útja.

A Krisztusban való szabadulás útja éppen ellentétes. Abból a felismerésből indul ki, hogy minden veszteség, minden kudarc, minden fájdalom - minden, amitől félünk, szorongunk; sőt, maga a megfoghatatlan, néven nevezhetetlen szorongás is a legnagyobb veszteség, a legnagyobb "kudarc", a legnagyobb "fájdalom" azaz a halál előképe. Azért olyan félelmetes, mert a legnagyobb ellenség suhint meg általa, a legnagyobb veszteség jelentkezik és kopogtat, hogy itt vagyok és várok rád valahol a következő sarkon. Ezt hirdeti a szerző a római keresztényeknek. (Nem: ha nem félsz már a megszégyenítéstől, jó, de a vagyonekhoz még dolgozni kell. Ha legyőzted már az anyagi veszteségtől való félelmet, jó, de még meg kell birkóznod a börtön rémével. És ha már mered vállalni a börtönt, akkor az utolsó megmászkodó hegy, vagy leküzdendő rém a halál.) A szerző SZABADÍTÁSRÓL szól, amit Krisztus végez el bennünk. Nem fejlődés, nem növekedés, különösen nem magunk megváltoztatása. Nem az élményre, az átélésre, az imaginatív képességedre, érzelmi erőforrásaidra, pszichikus módszerek alkalmazására – azaz nem a te teljesítményedre épül. Szabadítás, ami Krisztusé, és ami betör az életünkbe, és újat hoz. A nagyobb felől a kisebb felé. Mert ha megragadjuk Krisztusban a testvért, abban, aki a halált megkóstolta azt, aki helyettünk járta meg az utat, és a győztesben azt, ami ránk is vár, akkor már nincs mitől félni.

Lehet, hogy nem érint a halálfélelem – de biztos, hogy vannak más félelmeink. Ha még nem vagy a fent leírt közösségben a halál legyőzőjével, minden félelmed őrá mutat, őt hívja, őt igényli. Miért kezdenéd önerőből egyiket gyűrni a másik után, hogy végül a legnagyobb ellenséget (a halált, nem a tőle való félelmet!) úgyse tudd legyőzni? Öleld magadhoz a testvért! Ha már Krisztusé vagy, dolgozd át vele a napi félelmeid. Tedd fel a kérdést: ha hiszem, hogy ő legyőzte a halált, ha látom Jézust, aki dicsőségre vezet, miért rettegek a kisebbtől? Miért nem akarom vagy tudom azt az evangélium erőterébe hozni? Miért van annak nagyobb fogása rajtam, mint Jézus szabadító hatalmának? Hogyan láthatom őt, mint mindenek Urát, akivel együtt egy nap én is uralkodom mindaz felett, amitől ma félek? Engedd, kérd, munkáld imádságban azt, hogy a nagy szabadítás minden kisebb félelmedet magába ölelhesse.

Amikor a 85 éves Lajos bácsi, aki úrvacsorázott és hitvallást mondott évtizedeken keresztül, súlyos beteg lett, imádkoztam a gyógyulásáért. De azt is mondtam, hogy a mi reménységünk a halálból feltámadt Jézus Krisztusban van. Mire azt mondta keserűen, hogy nem tudunk semmit, mert a halálból még nem jött vissza senki. János barátomnak, amikor lábait levágták, a kórházban azt mondtam utoljára: János, olyan jó, hogy az örök életre van reménységünk. Mire azt mondta: igen, András, tudom, tudom hogy ott a mi életünk. De az élet...

Boldogok, akiket megszabadított a halálfélelem rabságától. Boldogok voltak Rómában, és boldogok itt és most. Mert Jézus ugyanaz volt és akkor, mint itt és most. **ÁMEN!**

Lovas András